

Hugo Bouter

Lessen uit het leven van Izak

'Toen brak hij vandaar op en groef een andere put en daarover kregen zij geen onenigheid. Daarom gaf hij hem de naam Rehoboth, want, zei hij, nu heeft de HEERE ruimte voor ons gemaakt en zullen wij vruchtbaar zijn in dit land.'

Genesis 26:12-22

Leven als vreemdeling in het beloofde land

De geschiedenis van Izak speelde zich uitsluitend in het land Kanaän af – wanneer wij althans het Zuiderland (de Negev) en de kuststrook hierbij rekenen. Dat is een bijzonderheid die de aandacht trekt, want in het leven van de overige aartsvaders was dit anders. In Genesis 24 zien wij dat Izak het land niet mocht verlaten van zijn vader. Iemand anders moest naar Haran gaan en daar een vrouw voor hem zoeken (Gen. 24:5-9).

In Genesis 26 kreeg hij een waarschuwing van de Heere Zelf om in het land te blijven en daar als vreemdeling te verblijven. Hij mocht niet naar Egypte trekken, zoals zijn vader Abram dat had gedaan (Gen. 12:10-20; 26:2-6). Izak bleef dan ook in Gerar, een plaats die mogelijk ten zuiden van Gaza kan worden gelokaliseerd. Later trok hij op verzoek van Abimelech, de koning van de Filistijnen, oostwaarts en vestigde zich in het naburige beekdal (Gen. 26:16-17; 26-27).

Dit gegeven, dat Izak het beloofde land niet heeft verlaten, is niet zonder betekenis. Wij kunnen als christenen ook belangrijke geestelijke lessen hieruit putten. Izak is een type van Christus als de geliefde Zoon van de Vader, Die Zijn leven ten offer wilde geven en als de Opgestane nu de Erfgenaam van alle dingen is (Hebr. 11:17-19). Hij bezit alle macht in hemel en op aarde. Het land Kanaän is een beeld van de

hemelse gewesten, waarin God ons in Christus eveneens een plaats gegeven heeft. De brief aan de Efeziërs bevestigt deze parallel (Ef. 1:3, 20; 2:6; 3:10; 6:12).

Er zijn naar aanleiding hiervan twee leerstellige toepassingen te maken: de eerste houdt verband met Christus Zelf als de Zoon, de Veelgeliefde, de Erfgenaam; de tweede met onszelf als 'nakomelingen' van Abraham, als kinderen van de belofte (Gal. 3:29; 4:28):

1. Izak is een type van Christus als de verheerlijkte Heere in de hemel; wij zien Hem daar nu met het oog van het geloof. Hij keert in deze bedeling niet persónlijk terug naar de aarde om daar een bruid te zoeken, en Zijn bruidsgemeente te verwerven. Dat is het werk van de Heilige Geest. Christus verlaat Zijn plaats in de hemel niet, hoewel Hij nu reeds Erfgenaam is van alle dingen. Als de hemelse Mens wacht Hij aan Gods rechterhand, totdat alle dingen onder Zijn voeten onderworpen worden (Ps. 8:5-7; 110:1 en citaten in het N.T.).
2. Als christenen zijn wij door het geloof met deze hemelse Christus verenigd. In Hem zijn wij ook gezegend met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten (Ef. 1:3vv.). Hij is evenals Izak de Gezegende van de Heere (Gen. 26:29), en wij zijn ín Hem en dóór Hem gezegend. Daarom zijn wij nu al hémelse mensen, burgers van een rijk in de hemelen (Fil. 3:20). Maar wij beleven dit hemelse burgerschap in de omstandigheden van het leven hier op aarde! In dit opzicht lijken wij op de aartsvaders. Evenals zij zijn wij pelgrims met een 'altaar', een 'tent' en een 'waterput' (vgl. Gen. 26:25). Wij zijn vreemdelingen en bijwoners (Hebr. 11:13; 1 Petr. 2:11), evenals Izak als vreemdeling leefde in het land van de Filistijnen.

Daarom is het leven van de aartsvaders zo leerzaam voor ons als christenen, die enerzijds niets hebben en anderzijds toch alles bezitten (vgl. 2 Kor. 6:10). Abraham, Izak en Jakob woonden in tenten in het land van de belofte, als in een vreemd land (Hebr. 11:9). Zij bezaten Gods beloften, zij waren rijk gezegend. In principe waren zij de erfgenamen van het beloofde land. Toch trokken zij als pelgrims rond in Kanaän, want zij hadden het land niet in eigendom. Zo is dat ook met ons. Wij zijn erfgenamen van een hemels vaderland, een beter land dan het aardse Kanaän. Al onze rijkdommen, onze schatten, onze zegeningen zijn daar te vinden. Wij zijn rijke en gezegende mensen. In elk opzicht zijn wij rijk geworden in Christus (1 Kor. 1:5). Vergelijk in dit verband wat van Izak zelf wordt gezegd in Genesis: 'De man kreeg aanzien, ja, gaandeweg meer aanzien, totdat hij zeer aanzienlijk geworden was' (Gen. 26:13). Door de kracht van de Heilige Geest mogen wij die rijkdommen ook in bezit nemen en genieten van onze zegeningen in de hemelse gewesten.

Wij bezitten dit erfdeel dus door de kracht van het geloof, terwijl wij hier op aarde als vreemdelingen en bijwoners onze weg gaan. Hemelse zegeningen behoren ons toe, maar wij wandelen in geloof, niet in aanschouwen. Wij weten dat wij in deze tijd, wat onze aardse omstandigheden betreft, ver van de Heere verblijven in den vreemde (2 Kor. 5:6). Dat is ook de sleutel tot een goed begrip van veel passages in het Nieuwe Testament, met name in de brief aan de Efeziërs. Wij zijn hemelse mensen met een hemels erfdeel, maar wij bezitten dat als pelgrims. Wij vertegenwoordigen namelijk een hemelse Christus op het terrein waar Hij is verworpen. Wij vertonen Zijn beeld in een wereld die Hem naar het kruis heeft verwezen. Straks zullen wij met Hem in heerlijkheid verschijnen, maar nu reeds openbaren wij het leven van Christus hier op aarde. De kenmerken van de nieuwe mens worden in ons zichtbaar gemaakt door de kracht van de Heilige Geest, Die in ons woont.

Zaaien en oogsten in het beloofde land

Toen de Israëlieten het land Kanaän binnentrokken, hield het manna op en aten zij van de opbrengst van het land (Joz. 5:12). Het land voorzag in al hun behoeften; voortaan aten zij van wat het land Kanaän opleverde. Hier in Genesis lezen wij dat Izak kon zaaien en oogsten in het land. Het beloofde land voorzag ruimschoots in al zijn behoeften, want hij oogstte in dat jaar honderdvoudig (Gen. 26:12). Het was een bijzonder rijke oogst die hij binnenhaalde, zeker als wij in aanmerking nemen dat het geen erg vruchtbaar gebied was waar hij als vreemdeling verbleef. Maar het geheim van de zegen lag eenvoudig in het feit dat *de Heere* hem zegende.

Als christenen zijn wij ook rijk gezegend, en wel met álle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus. Een 'honderdvoudige oogst' staat ons ter beschikking. Wij mogen eveneens om zo te zeggen 'zaaien en oogsten' in dit hemelse land. De opbrengst van het 'beloofde land' zal ons beslist niet teleurstellen. De Galatenbrief gebruikt de beeldspraak van het zaaien en oogsten voor het leven door de Geest (Gal. 6:8). In de gelijkenis van de zaaier lezen wij ook over een honderdvoudige oogst. Het zaad dat in de goede aarde viel, gaf vrucht, deels honderd-, deels zestig-, deels dertigvoudig (Matt. 13:8). De honderdvoudige vrucht is dus de hóógste opbrengst die maar mogelijk is. Zo is het ook met de gelovige die het Woord van God hoort en verstaat. Hij is in de goede aarde gezaaid en mag voor God vrucht dragen, deels zelfs honderdvoudig. Zo iemand kan zaaien op de akker van de Geest en daar de heerlijke en rijke vrucht van het eeuwige leven oogsten (Gal. 5:22; 6:8-9).

Er is in dit verband ook een profetische toepassing te maken, want het land Kanaän zal in het Vrederijk opnieuw rijkelijk vrucht dragen. De Heere zal Zich over het overblijfsel van Zijn volk ontfermen. Hij zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren, en de aarde zal het koren, de nieuwe wijn en de olie verhoren, en die zullen Jizreël verhoren (Hos. 2:20-22). De dorsvloeren zullen vol koren zijn en de perskuipen van nieuwe wijn en olie overstromen (Joël 2:24). Israël zal volop en tot verzadiging eten. God zal een keer brengen in het lot van Zijn volk. De dagen zullen komen dat de ploeger de maaier zal ontmoeten en de druiventreder de zaaier; dan zullen de bergen druipen van jonge wijn en al de heuvels zullen doordrenkt worden. God zal Zijn volk planten in hun grond en zij zullen niet meer worden uitgerukt uit het land dat Hij hun heeft gegeven (Am. 9:13-15).

Waterputten in het beloofde land

Als wij nu teruggaan naar de geschiedenis van Izak, dan zien wij hier nog een ander belangrijk kenmerk van zijn verblijf als vreemdeling in het land van de Filistijnen, namelijk het bezit van een flink aantal waterputten. De bron bij Berseba, de put van de eed, zou zelfs kunnen worden opgevat als de zevende die de knechten van Izak hebben gegraven (Gen. 26:23-33).

Zoals gezegd worden er in Genesis 26:25 drie belangrijke kenmerken van Izaks pelgrimsleven aangeduid: hij bezat in Berseba een altaar, een tent en een put. Hij was een aanbidder: hij had een 'altaar'. Hij was op reis naar een beter, dat is een hemels, vaderland: hij was slechts een vreemdeling, een 'tentbewoner'. Maar hij vond ook telkens 'waterputten': zo kon hij onderweg als een verlost met vreugde water scheppen uit de bronnen van het heil (vgl. Jes. 12:3). De putten die Izak groef, dateerden al uit de tijd van zijn vader. Zij waren door de Filistijnen na Abrahams dood dichtgestopt en gevuld met aarde (Gen. 26:15). De Filistijnen zijn een beeld van naambelijders die aardse dingen bedenken: 'zij zijn aardsgezind' (Fil. 3:19); zij stellen hun vertrouwen op het vlees.

De Filistijnen golden als de aartsvijanden van de Israëlieten. Zo staan vlees en Geest nu nog steeds tegenover elkaar. Izak groef de putten van zijn vader weer op en gaf ze dezelfde namen als zijn vader ze gegeven had (Gen. 26:18). Dat was geen traditionalisme, maar een terugkeer naar wat hij vanaf het begin had gehad dankzij de inspanningen van zijn vader en diens knechten. Zo vinden wij nog steeds dezelfde eeuwenoude schatten in Gods Woord, bronnen van levend water, die Gods volk 'vanaf het begin' heeft bezeten (zie voor deze term de brieven van Johannes).

Er waren ook enkele bronnen waarover hij onenigheid had met de Filistijnen. De twisten van de herders van Izak met de herders van Gerar zijn te vergelijken met de conflicten tussen de apostelen, de ware herders van Gods volk, en valse leraars en valse apostelen – zelfs als die zich vroom voordoen. Reeds tijdens het ontstaan van het Nieuwe Testament waren er conflicten en gevaren die de kudde bedreigden (Hand. 20:29-30; Rom. 16:17; 1 Kor. 15:12; Gal. 1:6-9; Fil. 3:2; Kol. 2:4vv.; 1 Tim. 1:3-7; 4:1-5; 2 Tim. 2:14vv.; 3:1-9).

De knechten van Izak groeven in het dal en vonden daar een put met 'levend water' (Gen. 26:19). Dat is het water dat het meest op prijs wordt gesteld: het bewegende, frisse water van opborrelende bronnen en beken (zie ook Hoogl. 4:15). Dezelfde uitdrukking 'levend water' vinden wij terug in het Nieuwe Testament, in het gesprek van de Heere Jezus met de Samaritaanse vrouw en ook in Zijn aankondiging van de komst van de Geest op de laatste, de grote dag van het Loofhuttenfeest (Joh. 4:10vv.; 7:37-39). De stromen van levend water zijn een beeld van de levendmakende werking van Gods Geest. De Filistijnen – naambelijders, valse leraars – kunnen geen rechten hierop laten gelden. Zij hebben geen weet van de vernieuwende en levendmakende werking van de Geest. Esek (dat betekent 'twist'), en Sitna (dat is 'tegenstand, beschuldiging'), gaan vooraf aan een andere put waarover zij geen onenigheid hadden. Deze noemde Izak Rehoboth (dat betekent 'ruimten'), want, zei hij: 'Nu heeft de Heere ruimte voor ons gemaakt en zullen wij vruchtbaar zijn in dit land' (Gen. 26:22).

Zo resulteren deze conflicten uiteindelijk in ruimte en vruchtbaarheid in het beloofde land. Dat zal ook voor ons het geval zijn, als wij standvastig zijn in de geestelijke strijd en blijven delven in het land dat ons is toegezegd. Wij zullen hier dan zowel de hoog- als de laaggelegen bronnen vinden (vgl. Richt. 1:15). Dit zal ons in staat stellen te leven in de ruimte van de Geest – niet die van het vlees –, en vrucht te dragen tot eer van onze Heere.